voedingsbodem eischt, zooals: elzen, wilgen en beuken, waaruit het overgangsveen wordt gevormd, waarin de wortelstronken van de boomen worden teruggevonden als de stobbenlaag. De oppervlakte is boven het afsluitende grondwaterniveau gekomen en nu maakt het veenmos (sphagnum), dat met een zeer armen voedingsbodem tevreden is, zich van het gebied meester en doet de boomen afsterven. Dit veenmos kan het water langen tijd als een spons vasthouden en eischt als groeivoorwaarde een vrij groote vochtigheid van de lucht; vandaar, dat de Atlantische gebieden en N.W. Duitschland een bij uitstek geschikt gebied voor deze mosveenvorming zijn.

Naar den voedingsbodem onderscheidt men dus achtereenvolgens het eutrophe veen (sapropeel, rietveen), het mesotrophe veen (elzenveen en dennen-berkenveen) en het oligotrophe veen (mosveen).

Bijna overal wordt het mosveen door een dunne laag, die merkbaar van de omgeving verschilt, verdeeld. Wollegras en heide komen er in voor en schijnen te duiden op een onderbreking in de veenvorming, op een droogere periode, waarin het veenmos niet kon groeien. Deze „horizon van Weber" verdeelt het veen in het oudere mosveen of zwartveen en het jongere mosveen of grauwveen. De bovenste laag is de zgn. bolster of bonkaarde (50-80 c m), die met de onder het veen liggende zandgrond wordt vermengd, de dalgrond, die na bemesting voor lndbouw geschikt is.

Naar aanleiding van deze leerrijke causerie werden nog talrijke vragen gesteld, die door den heer van Thiel werden beantwoord. Ook ons steenkolengebied werd nog aangesneden, de exploitatiemogelijkheid besproken enz. en er bleek zooveel belangstelling voor te bestaan, dat het sluitingsuur was aangebroken, voordat men 't wist.

E.k. vergadering op **Dinsdag 6 Februari,** des namiddags te 6 uur in het Bisschoppelijk College.

BARBASTELLA BARBASTELLUS SCHREB. HERONTDEKT IN NEDERLAND

door

drs. P. J. BELS.

Van 1 tot 8 Januari 1940 hielden we weer onze jaarlijksche Kerstexcursie naar de grotten van Zuid Limburg om het leven der vleermuizen te bestudeeren. De dieren bevinden zich dan in de winterslaapperiode en zijn dan vrij gemakkelijk te bemachtigen. De resultaten van het Nederlandsche Vleermuizen-Ringonderzoek stonden natuurlijk in het middelpunt van de belangstelling.

Nadat wij reeds eenige dagen in talrijke Limburgsche grotten gezworven hadden (ruim 100 grotten staan voortdurend onder onze contrôle) en daarbij tallooze vleermuizen in handen gehad hadden, overkwam ons op 5 Januari iets bijzonders. In een grot, enkele kilometers ten zuiden van Maastricht, waar de volgende uitroepen niet van de lucht waren: één Plecotus!", één kleine hoef!", „twee mystacinus!", enz., klonk het op eens: „één kleine hoef, neen toch niet, het is wat anders!" „Wat is dat voor een raar langwerpig, zwart beest?" Het onbekende dier werd van de wand genomen en bij nader bezien bleek het een nieuwe soort te zijn, n.l. Barbastella barbastellus Schreb., een dier, dat sedert 30 jaar niet b e w u s t in Nederland was waargenomen. Vergissing was door het merkwaardige uiterlijk, vooral door de ooren en bovenlip gekenmerkt, uitgesloten. Direct in de grot, ter plaatse, werden de tabellen van C r e m e r s, E y k m a n, L a n d s m a n en de onze er bij gehaald en alle twijfel werd weggenomen. De tocht in de grot voortzettende vonden we in totaal 4 mannelijke en 2 vrouwelijke exemplaren. Den volgenden dag vonden we in elk van twee grotten ten oosten van Maastricht een mannelijk exemplaar van Barbastella barbastellus.

Men zal begrijpen, hoe verheugd wij waren om naast de vele interessante terugmeldingen, welke deze tocht opleverde, ook nog een voor ons geheel nieuwe vleermuis te vinden en nog wel in 8 exemplaren in drie ver van elkander verwijderde grotten, alle op Nederlandsch grondgebied gelegen!

Enkele bijzonderheden over de gevonden dieren volgen hier: De dieren sliepen in Myotishouding, wat betreft het opvouwen van de vlieghuid; zij hingen zoowel tamelijk dicht bij den ingang als dieper de grot in; soms laag hangend onder handbereik, soms hooger tot 3 à 4 m.; enkelen hingen vertikaal aan den wand, hetzij vrij of niet vrij, terwijl er ook één in een ondiep horizontaal gat in horizontale houding gevonden werd. De kleur was: rugzijde en ooren zwart bruin met enkele wat lichtere haren, buitenzijde en vlieghuid grijsbruin. De ooren zijn op den kop vergroeid, van onder breed en naar de top versmald en stomp eindigend; de oordeksels zijn van onderen breed, naar den top versmald en stomp; het spoorbeen draagt een spoorlob; de voet is aan den binnenkant vrij, aan de buitenzijde is de vlieghuid laag aangehecht. De bovenlip is door twee groeven in drie deelen verdeeld. Maten: lengte kop tot staart 100 m.m.; staart 45 m.m.; benedenarm 40 m.m.; oor 14 m.m. Voor verdere bijzonderheden verwijs ik naar de tabellen van C r e m e r s, E i s e n t r a u t, E y k m a n, v a n K a m p e n, L a n d s m a n, M i l l e r en B e l s.

In het Nederlandsch heet het dier Dwarsoor- of Mopsneusvleermuis; de laaste naam verdient echter de voorkeur. Zeer merkwaardig is de door twee diepe groeven in drie deelen verdeelde bovenlip.

Wat betreft de overige vondsten in ons land het volgende: omstreeks 1908 vond S c h m i t z in de Louwberg één exemplaar; het dier kwam terecht in de collectie van het college te Katwijk, waar het enkele jaren later verteerd was. We kunnen hieruit leeren, dat het te betwijfelen valt, of het juist is een dergelijke zeldzame vondst in een onbelangrijk museum onder te brengen; zeker is het aan beheerders van kleine, onbelangrijke musea in Nederland aan te raden om dergelijke unieke exemplaren òf zeer goed te behandelen, òf, wat nog veel beter is, in te ruilen bijv. met het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden,

tegen eenige minder zeldzame soorten, welke voor het betreffende streekmuseum en zijn bezoekers evenveel waarde hebben!

De collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden bevat twee exemplaren van *Barbastella barbastellus*; één geëtiketteerd „Nederland", zonder verdere gegevens, en één gevangen in een grot te Valkenburg op 5 Maart 1930. Verder is in 1929 een collectie vleermuizen, gevangen in Valkenburgsche grotten, naar Duitschland gestuurd en hierbij bleken zich 2 exemplaren van de genoemde soort te bevinden.

Aan laatstgenoemde vondsten is bijna geen aandacht geschonken.

Pas eenige weken geleden, in de eerste dagen van Januari 1940, vonden wij dan onze exemplaren, waarvan direct het belang werd ingezien en het schijnt dus, dat Barb. barb. niet zoo zeldzaam is in Nederland, althans tijdens den winterslaap, als vroeger werd aangenomen. Door de nieuwe vondsten is ook komen vast te staan, dat wij deze soort zeker als in grotten voorkomende kunnen beschouwen.

Wij hebben twee exemplaren meegenomen, één bevindt zich in onze particuliere collectie, welke over eenigen tijd wel naar Leiden zal verhuizen en één bevindt zich in het Museum van het Natuurhistorisch Genootschap te Maastricht. Alleen diegenen, die één van onze vleermuizenexcursies hebben meegemaakt, weten wat de leden van het Nat. Hist. Genootschap te Maastricht en Ir. D. C. van Schaïk in het bijzonder, voor het Nederlandsche Vleermuizenonderzoek gedaan hebben.

Het leek ons dan ook juist, dat het andere exemplaar een plaats kreeg in het Museum van het Genootschap! Te zijner tijd hoop ik, als aanvulling van dit korte artikel, nog in dit tijdschrift terug te komen op het voorkomen en de verspreiding van *Barb. barb.* bij onze naburen.

In totaal werden door ons op deze excursie gevonden:

Rhinolophus ferrum equinum	55
„ hipposideros	278
Myotis myotis	131
„ emarginatus	85
„ nattereri	50
„ dasycneme	82
„ daubentoni	35
„ mystacinus	96
Barbastella barbastellus	8
Plecotus auritus	19
Totaal	839 st.

Bij de 45 terugmeldingen van *Myotis myotis* en *Rhinolophus f.*e. bleken bijna zonder uitzondering al deze dieren teruggekeerd te zijn naar dezelfde grot, waar ze vorige winters hun winterslaap hielden en wel 15 dieren voor de tweede winter naar dezelfde grot, 15 dieren voor de derde winter naar dezelfde grot en één dier voor de vierde winter naar dezelfde grot. Een probleem is het tot nu toe, waar al deze dieren 's zomers zijn. Het ringonderzoek zal, naar wij hopen, te zijner tijd hiervoor de oplossing brengen, alsmede voor allerlei andere problemen.

Gebruikte literatuur:

Bels. Handleiding en Determinatie tabel voor het Ringonderzoek bij Vleermuizen. 1938.

Cremers. De Vleermuizen in Limburg. De Katholiek. Dl. 85 en 86. 1909.

Eisentraut. Die Deutschen Fledermäuse. '37.

Eykman. De Nederlandsche Zoogdieren. Dl. II, 1937.

v. Kampen. De Inlandsche Vleermuizen. De Levende Natuur. 1905. Een voortreffelijke determinatietabel, die geheel aan de aandacht ontsnapt is!

Landsman. Determineerlijst der Nederlandsche Vleermuizen. 1933.

Miller. Catalogue of the Mammals of Western Europe. 1912.

Schmitz. Die Insectenfauna der Höhlen von Maastricht und Umgegend. Tijdschr. v. Entom. Dl. 52. 1909.

ÜBER EINIGE AFRIKANISCHE PHORIDEN (DIPTERA)

von

H. SCHMITZ S.J.

1. Männchen und Puparien von Diploneura armipes Brues.

Die von Brues in Psyche 1919 S. 40 f zuerst bekannt gemachte *„Paraspiniphora armipes"* von „Durban, Cape Colony", tatsächlich eine *Diploneura*, gehört mit 4 mm Körperlänge (♀) zu den grössten Phoriden aller Weltteile. Sie unterscheidet sich von allen bisher bekannten *Diploneura*-arten durch zwei Eigentümlichkeiten der Hinterschienen-Bewaffnung. In der dorsalen, von zwei Haarpalisaden begrenzten Längsfurche, die für alle Arten der Untergattung *Diploneura* s. str. kennzeichnend ist, gibt es nur bei *armipes* eine Serie von Einzelborsten. Von den beiden andern Borstenserien, die bei *armipes* an der Hinterschiene vorhanden sind, nämlich eine anterodorsale und eine ventrale, ist die anterodorsale auch sonst vielfach anzutreffen, die ventrale aber wieder nur bei *armipes*; denn die anteroventralen Börstchen der *nitidula*-Gruppe lassen sich nicht damit vergleichen. Auf diese reiche und besondere Schienenausstattung soll offenbar der von Brues gewählte Artname *armipes* anspielen, und Brues sagt mit Recht, man könne diese Art mit keiner andern verwechseln.

Diploneura armipes kann in Afrika nicht selten sein; denn obwohl man aus dem dunkeln Erdteil bisher nur spärlich Phoriden zum Studium erhielt, war diese Art auffallender Weise immer wieder darunter. Sie ist auch in Afrika sehr weit verbreitet. Ich sah sie bisher aus Süd-Rhodesia (bezettelt: Dez. 1933 ex dead Red Locusts, Brit. Mus.), aus der Umgegend von Brazzaville (Franz. Kongo, E. Roubaud & A. Weiss 1908, Mus. Paris), vom Berge Kenya in Ostafrika (vgl. diese Zeitschrift Vol. 26, 1937 S. 110), und von Kamerun (D. Entomol. Institut Berlin-Dahlem). Alle Exemplare waren Weibchen, wie die Brues'sche Type von